

Spojené štáty americké strácajú kontrolu nad trhom s ropou

- CZ24 News | 18. dubna 2023

Ceny ropy sú opäť v centre pozornosti svetovej politiky. Od nich do značnej miery závisí trajektória vývoja ekonomík krajín globálneho Západu aj krajín Východu.

Práve teraz nastáva v charaktere konfrontácie o kontrolu nad tvorbou cien na ropnom trhu ďalší zlom. Boj prebieha medzi OPEC+ a spotrebiteľmi ropy na čele so Spojenými štátmi.

Spojené štáty v posledných desaťročiach účinne kontrolovali ceny ropy, pričom využívali svoje jedinečné postavenie najväčšieho spotrebiteľa aj producenta uhľovodíkov. Táto výhoda bola vytvorená bridlicovou revolúciou v roku 2000, ktorá, zdá sa, už svoj potenciál rastu vyčerpala. Avšak tak vyčerpanie potenciálu rastu ťažby ropy v USA, ako aj postupný návrat OPEC do postavenia kľúčového megaregulátora svetového trhu s ropou, sú dlhodobé procesy. A procesy spojené s energetickou transformáciou a podielom Západu na zelenej energii sa budú natahovať ešte mnoho rokov s neistým konečným výsledkom.

Prudká eskalácia geopolitickej konfrontácie však zrodila zrýchlenú hru, v ktorej faktor ceny ropy zaujíma dôležité miesto. Západné krajiny uvalením sankcií na Rusko spustili bolestivý proces segmentácie trhu s ropou. Na európske trhy, kde dominovalo Rusko, vstupujú druhí hráči s veľkými nákladmi pre koncových spotrebiteľov. Ruská federácia tiež nie bez dodatočných nákladov presmerováva stále väčšie objemy uhľovodíkov do Číny, Indie, Turecka a ďalších krajín Veľkej Ázie.

Tento segmentovaný trh (v terminológii akcionárov „chúlostivejší“) podlieha nepredvídateľným cenovým výkyvom. Ako rýchlo sa zotaví Čína a ako rýchlo a hlboko sa Európa, USA a Spojené kráľovstvo dostanú do recesie? Bude jedno kompenzovať druhé, dôjde k týmto udalostiam v rovnakom čase alebo v rôznych obdobiach, čo ďalej naruší rovnováhu trhu? Riziká pre krajiny produkujúce ropu, zvyknuté predpovedať návratnosť obrovských investícií do rozvoja priemyslu, sa stali nezvyčajne vysokými. Vzhľadom na to sa pozícia OPEC – predovšetkým Saudskej Arábie – zmenila.

Doteraz sa Saudi a ich kľúčoví partneri (SAE, Kuvajt) snažili maximalizovať svoj podiel na trhu udržiavaním miernych cien. Teraz sa cena zdroja stala dôležitejšou. Boj o trhy v podmienkach vojny sankcií, útokov na strategickú infraštruktúru (Nord Streams) a eskalácie vojenského napätia v rôznych častiach sveta stratil na aktuálnosti. Práve zmena stratégie môže vysvetliť konzistentné rozhodnutia OPEC+ znížiť produkciu. Posledné takéto rozhodnutie o ďalšom znížení produkcie o viac ako 1,5 milióna barelov denne od mája umožnilo, aby kotácie ropy úspešne prekročili 80 USD/barel.

Súčasný ceny vyhovujú Saudskej Arábii, ktorej rozpočet je založený na cene ropy 80 USD/barel. Tieto ceny vyhovujú Rusku, ktorého rozpočet je orientovaný na priemernú ročnú cenu ropy 70 USD/barel. Tieto ceny však nevyhovujú Spojeným štátom, pre ktoré sú nízke ceny energií jednou z kľúčových príležitostí na boj s infláciou, ako aj na plnenie zahraničnopolitických úloh vyvíjať tlak na Rusko, ktorého rozpočet je na výkyvy cien ropy citlivý.

Kolektívny Západ stimuluje krajiny produkujúce ropu vo svojej sfére vplyvu, ako aj krajiny mimo

OPEC+, aby zvýšili produkciu. V posledných mesiacoch Nigéria, Nórsko, Irán, Brazília a množstvo ďalších štátov zvýšili produkciu, čím do istej miery zmiernili cenový skok vyvolaný konaním ropného kartelu. Okrem toho USA rozpredávajú svoje rýchlo sa znižujúce strategické zásoby ropy, čím držia ceny a infláciu pod kontrolou. Takýto predaj je, samozrejme, vynútený a mimoriadne nevhodný. Pred nami je totiž letná sezóna so zvýšenou spotrebou paliva. Ale kroky OPEC+ americkej administratívy inú možnosť neponechávajú.

Pred nami sú ešte aj prezidentské voľby. Demokrati, ak dúfajú, že si udržia moc, nemôžu k týmto voľbám pristupovať ani so zrýchľujúcou sa infláciou, ktorá zasiahne obyvateľstvo, ani s kolapsom akciového trhu, ktorý s najväčšou pravdepodobnosťou spustí depresívne procesy v reálnom sektore ekonomiky. A do volieb zostáva ešte rok a pol – obdobie, ktoré sa vzhľadom na súčasnú situáciu právom zdá byť príliš dlhé.

Navyše, Spojené štáty majú čoraz menšiu páku na ovplyvnenie situácie, a to aj z krátkodobého hľadiska. „Zrada“ niekdajšieho hlavného blízkovýchodného spojenca, Saudskej Arábie, je azda najväčším problémom Washingtonu. Čo je však ešte horšie, odcudzením sa Saudskej Arábie získala Čína. Pekingu sa podarilo posadiť Rijád a Teherán za rokovací stôl, čím sa znížila pravdepodobnosť vojenskej konfrontácie medzi svojimi hlavnými (nepočítajúc Rusko) dodávateľmi ropy.

Pokusy Spojených štátov a Veľkej Británie o zapálenie nového frontu – už medzi Izraelom a Iránom – môžu byť úspešné. Ale aj keby sa im podarilo podpáliť Blízky východ, jediné, čo Spojené štáty dosiahnu, je, že znervóznia Čínu. Koniec koncov, konflikt na Blízkom východe vyvolá ešte väčší (ak nie cvalový) nárast cien ropy, čo podnieti hospodársku krízu v Európe a Spojených štátoch a určite neuškodí Rusku. Je to takmer zugzwang, ale určite sa netreba nechať učičikať.

AUTOR: Gleb Prostakov

[ZDROJ](#)

Překlad: N.F.